

бакалаврського освітнього ступеня, підвищенню рівня їхньої готовності до здійснення науково-дослідницької роботи в системі медичної освіти.

Список використаних джерел

1. Козинець О. Д. Застосування бенчмаркінгу в сучасних умовах управління розвитком шкіл передового досвіду в системі медичної освіти / О. Д. Козинець // Вісник Черкаського університету : Серія «Педагогічні науки». – Вип. 3-4. – Черкаси : Бізнес-інноваційний центр ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2018. – С. 106-111.
2. Концепція медичної освіти педагогічних працівників : проект // Інформаційний вісник вищої освіти. – 2001. – № 6. – С. 39-42.
3. Кундієва Ю. Розвиток медичної науки в Україні : стан, пріоритетні напрями та перспективи / Ю. Кундієва // Вісник АН України. – 1992. – № 8. – С. 52-55.

Котяш І.М.,

здобувачка вищої освіти освітнього ступеня «Магістр»

Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Науковий керівник: доц. **Починок Є.А.**

ПРИНЦИП ДИТИНОЦЕНТРИЗМУ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Одним із основних завдань Нової української школи є побудова системи освіти на засадах особистісно-орієнтованого навчання, що враховує інтереси, права та потреби учнів, сприяє розкриттю творчого потенціалу кожної дитини. Актуальним, особливо у початковій школі, стає принцип дитиноцентризму, згідно з яким у центрі усіх педагогічних процесів постає дитина, яка і є найвищою цінністю.

Відтак **метою** дослідження є аналіз особливостей реалізації принципу дитиноцентризму у початковій школі як одного із головних чинників розвитку національної системи освіти. Адже саме у початковій школі закладається фундамент для подальшого розвитку інтересів і творчого потенціалу дитини.

Одним із перших питань дитиноцентризму зацікавився чеський педагог Я. А. Коменський, який підкреслював важливість побудови педагогічного процесу за принципом відповідності законам природного розвитку дитини, формування її інтересів.

Ідеї дитиноцентризму знайшли своє відображення у працях як зарубіжних, так і вітчизняних вчених, зокрема Ш. Амонашвілі, І. Беха, П. Блонського, О. Вишневського, А. Дістервега, В. Кременя, А. Макаренка, Ж. Руссо, К. Ушинського тощо. Теоретичні підґрунтя принципу дитиноцентризму вивчали Г. Ващенко, Д. Дьюї, І. Зязюн, Я. Коменський, Я. Корчак, К. Роджерс, В. Сухомлинський, К. Ушинський та ін.

Заслуговують на увагу ідеї дитиноцентризму, які розробив Д. Дьюї. Саме він поставив дитину у центр педагогічної системи, наголосивши, що дитина – це сонце, найвища цінність, тому навколо неї повинна обертатися вся освіта. Так, інтереси дитини повинні стати інтересами освіти і рушійною силою усіх педагогічних процесів. Виховання та навчання дитини повинні проходити без примусу та натиску [2]. Із поглядами Д. Дьюї перегукуються ідеї вітчизняного педагога Т. Г. Лубенця, який рекомендував педагогам враховувати природну тягу дитини до життя, щоб вона відчувала себе щасливою.

Основою поняття «дитиноцентризм» є гуманістична парадигма, під якою розуміємо орієнтацію на учня, його потреби та запити. Довгий час, особливо в період радянської шкільної системи, така концепція перебувала в статусі формального втілення, однак освітня реформа доводить, що реалізація ідей дитиноцентризму є цілком реальним процесом. Він передбачає не тільки врахування індивідуальності кожної дитини, а й неупереджене та справедливе

ставлення вчителя до всіх учнів. Принцип дитиноцентризму має на меті підготовку молодшого школяра до саморозвитку та подальшого дорослого життя.

Зокрема за визначенням В. Кременя «**дитиноцентризм в освіті** – це наближення навчання і виховання кожної дитини до її сутності, конкретних здібностей, майбутньої життєвої траєкторії» [3, с. 2]. Взаємодія вчителя та учня, на його думку, уособлює певне «таїнство», яке передбачає прояв емоційно-ціннісного ставлення педагога до дитини [3, с. 3].

На думку, О. Русінової **дитиноцентризм** становить таку модель виховання та навчання дитини, що має на меті розширення можливостей її саморозвитку, увагу до системи її цінностей та інтересів задля формування в неї основ життєвої компетентності. «Сучасна початкова школа повинна нести радість пізнання, задоволення від кожного уроку, заняття, діти вчаться в колі поваги, взаєморозуміння, підтримки, без примусу» [4].

Відтак головна ідея концепції дитиноцентризму – це максимальне наближення процесу навчання та виховання до природних потреб і особливостей кожного школяра. Адже завдання сучасної початкової школи – не дати уже готові знання, а навчити учня використовувати самостійні шляхи їх отримання із різних потоків інформації, тобто аналізувати та виокремлювати важливе.

На основі цього завдання Т. Гніда виділяє такі *ідеї дитиноцентризму*:

- активність учнів у навчальному процесі, орієнтація на інтереси та досвід учнів, створення комфортного навчального середовища;
- спрямованість навчальної діяльності на формування практичних навичок молодших школярів;
- обов'язкове врахування інтересів кожної дитини;

- забезпечення свободи і права дитини в усіх проявах її діяльності, урахування її вікових та індивідуальних особливостей, забезпечення морально-психологічного комфорту дитини;
- формування гуманістичних та демократичних ідей особистості і власного світогляду [1].

Виділяють такі шляхи реалізації ідей дитиноцентризму безпосередньо у початковій школі:

- зосереджувати увагу не на критиці, а на похвалі досягнень;
- допомагати переборювати невпевненість у власних силах;
- переконувати учнів в обов'язковому виконанні поставлених задач;
- визначати важливість зусиль дитини в діяльності;
- допомагати емоційно пережити не результат цілого, а навіть окремої деталі;
- пояснювати заради чого здійснюється кожна діяльність [4].

Отже, національна система освіти має будуватися саме на ідеях дитиноцентризму, особистісної орієнтації, компетентнісного підходу, зв'язку навчання із практичною діяльністю. На основі такої освітньої моделі вдасться організувати систему, за якої учні будуть повноцінними, а не формальними суб'єктами освітнього процесу. Тому можемо стверджувати, що роль принципу дитиноцентризму у процесі реформування освіти, стрімко зростає і визначатиме кінцевий результат створення нової української школи.

Список використаних джерел

1. Гніда Т. Б. Дитиноцентризм як особистісно-орієнтована модель навчання та виховання. *Сайт вчителя «Захисту Вітчизни» та історії Харківської гімназії №86*: веб-сайт. URL: https://molchanov.io.ua/s2285891/ditinocentrizm_yak_osobistisno-orintovana_model_navchannya_ta_vihovannya
2. Коберник Г. Дитиноцентризм – одна із компонент формули нової української школи. *Система неперервної освіти вчителів початкової школи*:

веб-сайт. URL: <https://sno.udpu.edu.ua/index.php/naukovo-metodychna-robota/88-rpldoldol/128-ditinotsentrizm-odna-iz-komponent-formuli-novoji-ukrajinsk-oji-shkoli>

3. Кремень В. Про «Дитиноцентризм», або Чому освіта України потребує структурних змін. *Щоденна всеукраїнська газета «День»*. 2009. № 210. С. 1–6.

4. Русінова О. Ю. Ідеї дитиноцентризму у сучасній початковій школі. *Всеосвіта*: веб-сайт. URL: <https://vseosvita.ua/library/idei-ditinocentrizmu-u-sucasnij-pocatkovij-skoli-20392.html>

Мартиненко В.О.,

*кандидатка педагогічних наук, провідний науковий співробітник
відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України*

ПРОГНОСТИЧНА ЧИТАЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ: ДОСВІД І ПРОБЛЕМИ

Сучасний світ із технологіями, які швидко розвиваються, змінами у суспільному житті актуалізують потребу формування в освітньому процесі особистості, готової до самостійної творчої діяльності, здатної здійснювати прогнозування, антиципацію, гнучкий, неординарний підхід до розв'язання різних проблем.

Сутність понять «антиципація», «прогнозування» розглядається у фаховій літературі неоднозначно. Попри різноманітність підходів, більшістю фахівцями у загальному трактуванні антиципація визначається як здатність передбачати майбутнє, очікувати результати дії ще до її здійснення. Прогнозування трактується як пізнавальна прогностична діяльність, результат якої має певну специфіку: відображення майбутнього з урахуванням імовірності його появи та різної часової перспективи (І. Батраченко, А. Бехтер,